

מילתא דבדיחותא

רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן... (שבת ל:)

בפנים הרבה נראה להם הקב"ה... בפנים שוחקות לאגדה... (פסיקתא דרב כהנא י"ב אות כ"ה)

שנה א' גליון ט"ז, פרשת מטות-מסעי, תשע"ה לפ"ק

פרשת מטות

אנדערע, [אומי אין מע"כ יכול למשד צוה, כי אין לי מקל, כמו האדמור"ס האחרים].

האיש שאמר הנ"ל, וכן כל העומדים והנוכחים לא יכלו לרדת לתוך עומק הדברים, כולם הסתכלו על הגאון צמניה, וצולנס להביא פתרון דבריו המפליאים. וכשהרגיש אותו גאון כי לא תפסו דבריו, אמר: דאמרו חז"ל (נדרים כ"ה ע"א) צלוח שהוטמן הממון במקלו, ונתן להמלוה, ואם כן שצע שכבר חזר ושילם את חובו, ובאמת כן הוא, כיון דצעת השצוע היה המלוה אוחז בהמקל שצמכה היה הכסף... נראה מזה, כי הגנבים מטמינים את ממונם במקלם, ולפי שיטתך דאמת 'רבי' אני, אבל לא גנב, והראיה שאין לי מקל...

ובזה מיושג למה מכנה אותם הכתוב כאן בשם ראשי המטות דוקא, דמכיון שאיירי כאן הקרא של נדרים ושצועות, שיקיים את נדרו והצטחמו, ולשצוע שצועת אמת, על כן אמר הקרא, ראשי המטות, שכל אחד יאחז בעצמו במקלו, ולא ימסור מקלו לאחרים שצעת השצועה, כדי שלא לרמות ולגנוב ממון חבירו והזולת, ודו"ק.

המאמר והמלכא, עורך 'מילתא דבדיחותא'

* * *

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל
לאמר (ל' צ'). ועמדו המפרשים לבאר אומרו לאמר. וכן מה שחזר ואמר זה הדבר אשר צוה ה'. גם מה שכינה אותם בשם ראשי המטות ולא ראשי אלפי ישראל או נשיאי ישראל.

והנראה להנה שנינו (אבות ז' ה') אין צור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, ואמרו עוד (שבת ס"ג ע"א) אם עם הארץ הוא חסיד אל תדור בשכונתו. והסבר הדבר מבואר בספיה"ק דג"ל מוחנה אפרים, דכיון שאינו בקי צדיני התורה והלכותיה הכתובים זה לדעת מה יעשה ישראל, הרי הוא קובע לעצמו חומרות, שאליבא דאמת אינם אלא קולות גדולות, דבהיות ואינו יודע ללמוד ולעיין בספר, לא הודע לו את החיוב ואת האסור, ומתוך כך צודה לו מלצו לעשות מה שנראה בעיניו כמעשה חסידות, כשאין זה אלא עצירה של תורה, וצעוד שעם הארץ סתם יש לו לפחות ידיעת צית

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל
לאמר (ל' צ'). ויש להבין מדוע מנינו שנקראו הנשיאים בשם ראשי המטות. ובדרך נחות יש לומר, דהנה נוהגים הרבנים מנהיגי הדור, לילך במקל אשר ראשו מחופה בכסף, ולכאורה לפי ראות העין, נראה הדבר כגאווה יתירה, לילך במקל של כסף דייקא, ובאמת הרי אנו מכירים ענותנותם ושפלות רוחם, שהם רחוקים מענין הגאווה עד קצה האחרון, ואם כן למה אינם נמנעים מזה.

ונראה דיש בזה רמז מוסר, דהרי מקל יבש לכשעצמו אין לו שום חשיבות, ובעד איזה פרוטות אפשר לקנותו, אך אם מחפשים את ראש המקל בכסף, אז מתעלה כל המקל, ומקבל חשיבות על ידי הכסף שבראשו, ולהכי נוטלו הרב והמנהיג היושב בראש עדתו, להזכירו ולעוררו שאפילו אם בני קהלתו הם פשוטי עם, והם צמחינה שנאמר (ישעיה נ"ו ג') הן אני עץ יבש, עכ"ל אם יהיה בראשם אדם כשר, כדוגמת יספוי כסף בראש המקל, הרי הוא מחפה וגורם חשיבות על כל עדתו, ובה ילמוד הרב לעצמו מוסר השכל, לנהוג עצמו צאופן שיהיה ראש של כסף למקומו.

ומישום הכי מנינו שנקראו הנשיאים בתואר ראשי המטות, משום שהנשיאים הם היו הקריאי מועד אנשי שם, החשובים מכל בני שבטם, ועל ידם נתעלו כל בני השבט, ולכן נקראו בתואר ראשי המטות, כי הם עמדו בראש המטה, וגרמו חשיבותו.

ויגר משה על פרקי אבות, פ"ד מ"ד, רבי משה יהודה כ"ץ רב הצעיר דקהל ערת יראים סעודהאחלי

* * *

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל
לאמר (ל' צ'). ויש להבין מדוע כינה אותם בשם ראשי המטות, שלא מנינו תואר כעין זה בשאר מקום. ובדרך הלצה יש לומר, דהנה שמעתי לספר על 'רבי' שהיה גם גאון גדול, שעל כל השאלות שהיה מניעים לו, ענה בחריפות ובפלפול, והיו לריכים להיות גאון לירד לסוף דעתו. שפעם אמר לו איש אחד: כי להרבי' יש ממון הרבה, כי כולם גונבים ולוקחים מכל אשר בא תחת ידם. נענה לו אותו גאון, ואמר: מיר קענסטו נישט חושד זיין און דעם, ווייל איך האב נישט א שטעקן, אזוי ווי 17

אבותיו, ועושה כמנחות אנשים מלומדה, הרי עם הארץ חסיד אינו מתפעל ממנה שהשכינים עושים או לא עושים, שהלא על כן הוא 'חסיד', המרבה צדיקים, ושונה הוא מכולם, ועולה עליהם זזה שהוא מכלכל צדיקו בשיטה של לפניו משורת הדין ('פרוס'), שכניו כולם אנשים פשוטים, ורק הוא טוב וישר ומתנהג בחסידות, ומכיון שהוא עם הארץ ואינו יודע לעיין ולברר את הדין הכתוב בשולחן ערוך ההכרח לומר לו שלא יהא חסיד, וימעט כמה שאפשר במעשים היוצאים מן הכלל, דמוטב שיחזיק מעשה אבותיו צידו, או שיתנהג כמו שרואה אלל יהודים אחרים, ולא יחשוב להיות יותר טוב מהם, כיון שמוה עלול הוא לבוא לידי כל עבירות רעות.

והרבה צריך לשקן על דברים אלו בדור הזה, אשר בעונותינו הרבים עברה בקרב הממנה רוח קנאה של חומרות, 'פארפרומט', ועושים כל דברים מאוסים תחת מסוה של 'חסידות', בגלל עניינים של חסידות שטות, הם מוותרים ועוזרים על עיקרי תורה, חילול השם ושאר עבירות רעות רח"ל, ואת הכל מכניסים בפארפרומט, ואי אפשר לבוא בטענות נגדו, שהלא הוא 'חסיד', ועל כגון אלו הזהירו חז"ל אם עם הארץ הוא חסיד אל תדור בשונתו, כי היכי דלא ליגרר אצתריה לעבור על דברי תורה.

והפירצה בענין זה הוא בכמה וכמה דברים, ושמעתי פעם ממו"ח [רבי חיים צבי טייטלבוים אצ"ד סיגעטן] בעל **עצי חיים** וזל"ה שסיפר באריכות בדרך הלכה על רבי וגבאי, איך שהגבאי לימד את הרבי כל סדרי ההנהגה כדת מה לעשות, וגם זזה אחד ממדוי הדור שלא הולכים לנדיק על מנת ללמוד מדרכי התנהגותו, איך לעבוד את הבורא כל עולמים, איך שהוא ניעור כלילות על התורה ועל העבודה, איך שחוזר גזיו דברדא ויורד לטוב, איך שעושה גלגול שלג ומרבה צמניתיים, איך שהוא צוקע רקיעים בתפלות, שהידיעה צמניינים אלו נחטלה לגמרי צמנינו, ועוסקים רק בסיפורי מעשיות, ועל איזה דברים פרצה מריבה ומחלוקת עד כדי הכאה ונפיצת חלונות וכו', ומוה עושים עסק שלם, ואחרי שמילא כריסו צמנשים ספרי מעשיות, הוא כבר רואה את עצמו כחסיד מן השורה, כל אחד צותר לעצמו איזה מנהג שהיה אלל רבותיו, אלל אחד היו רגילים לאכול מאכל מסויים, ואלל השני היו מרבים באכילת מאכל אחר, ומדקדק לאכול מספר הקוגליים שהיו נוהגים לאכול, ועל זה מייסדים כל החסידות שלהם.

ובבר לוח על זה הרה"ק הרבי ר' **אלעזר** [מליזענסק] זי"ע באגרת הקדוש (נדפס בראש הספה"ק נועם אלימלך) וכותב להשואל שהראה מכתבו לאציו הקדוש, והיה בקראו צו תסמר שערותיו ונודעו אצרו בראותו שיש צעולם שטותים ודברי הבליים ופתיים כאלו, כי נראה מתוך שאלותיו שעיקר נסיעתו להיות אלל נדיקים ואנשי מעשה אינו למען ילמד ממעשיהם ויראם וקדושתם ופרישותם וכו', רק שרואה תנועותיהם הנראים והנגלים, וסובר מי שעושה ונוהג זזה נקרא בשם חסיד וכו', כך אמר אדוני אבי מורי [רבי אלימלך מליזענסק]: מי שהוא שואל אם לומר זמירות אלו או לולתם ואם לומר שיר השירים צעת הזאת או באחרת ושאר שטותים כאלו אשר במכתב אין להעלות אותן על הכתב וכו', עיי"ש.

ובנראה כבר צומנס היה אחד שגישש באפילה ולא ידע דרך החסידות מהו, וצמקוס לעסוק בעיקרי החסידות עבודת ה' ולימוד התורה אהבת ויראת ה' ולדבקה בו, הוא נטפל לדברי הבליים של זמירות וניגונים, כאילו כל רבי צריך שיהא לו סידרה של ניגונים, ומי שמשורר אותם ניגונים, הרי זה חסיד שלו, וזזה כבר יוצא ידי חובת הדבקות בנדיקים עד ויבולא צתרייטא, ועל דבר זה עושים מריבות ומלחמות איך להתנהג אם לשורר או לומר ובאיזה ניגון לומר, ובאיזה אופן לרקוד וכו'. כי דרישות האמיתיות של תורת החסידות, לעבוד את השם כדת ולשמור את התורה כהלכתה בדקדוק על כל מצוה קלה כחמורה, הם צהעלם ידיעה מדור יתום הלז שקס ונהיה אחרי שעלה הכורת הצר הצורר ימש"ו, וגדע מסלמה ומשמנה של היהדות החרדית, ולא נשאר אלל נערים גלמודים אשר לא ידעו ולא ראו, ומתוך כך צונים מגדל הפורח באויר, על יסודות רעועים של דברים טפלים כאלו, כגון איזה סוג כובע ללבוש וכיוצא בזה, ודין גרמא לשפלות המצב בדור הזה, שמתדרדר מדי שנה בשנה, כיון שלא לומדים איך להתנהג כדת, וכל מעשיהם רק מהשפה ולחוץ, ולהתראות צפני צני אדם כחסידים, צעוד שעדיין עליהם לעבוד להיות יהודים.

וזזהו אומרו, **וידבר משה אל ראשי המטות**, המנהיגים, וכינה אותם מטות, מלשון מטה מטה, בדור שיוור מטה מטה, ואינם יודעים את האסור ואת המותר, **לבני ישראל**, על מנת שצני הדור יישארו צני ישראל, יהודים מאמינים, צהכרת הוא **לאמר** זה הדבר אשר צוה ה', שלא לדרוש צפנייהם עניי חסידות וחומרות, רק דברים שיש להם מקור בתורה ה', ושמוקובל מאבותינו הקדושים שכך צוה ה' לעשות, כי יסוד היהדות אינה אלל לשמור ולעשות זה הדבר אשר צוה ה', שכל אדם מישראל מצווה ועומד לעשותם, ודברים אלו צלצד עליהם להורות את ישראל.

שפע חיים, שנה מו"ב גליון מ"ג, בשיעור חומש רש"י מטות-מסעי תשמ"ג לפ"ק, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם אב"ד צאנו קלויזענבורג

* * *

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל **לאמר** וגו' איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו **בכל היצא מפיו יעשה** (ל' צ' ג'). ופירש רש"י חלק בבוד **לנשיאים למדום תחילה ואחר כך לבני ישראל**. ולכאורה מדוע הופנתה צפרשה זו של נדרים ושלל יחל דברו לראשי המטות דוקא. אך כי אין מי שצריך לאזהרת **בכל היצא מפיו יעשה**, כראשי המטות, העסקנים והמנהיגים... שאומרים הרבה ועושים מעט, ועל כן צריכים לעמוד על דבריהם, לקיים מה שמצטייחים בצחינת מולא שפתין תשמור.

חתם סופר, מטות, רבי משה סופר אב"ד פרעשבורג

* * *

איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו בכל היצא מפיו יעשה (ל' ג'). בדרך הלכה, על פי מנהג צין תורי ארץ, אשר מסחרם יתנהל צרמות וגבהות, עושין סחורה לאלפים ולרצבות, ואינם משימים עין על מסחר קטן, צפרוטה ושוה פרוטה,

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה, אך את הזהב ואת הכסף וגו' (ל"א כ"א-כ"ב). אמרתי דרך נחות, דכאן מרומנו מה שאמרו חז"ל בצמות ולא כל המרצה בסחורה מחכים, וסמכוהו אקרא ולא מעצר לים הוא, שאין המורה מנויה לא בעצרי ימים ולא בתגרים. וזה הוא מרומנו כאן, דהנה א"ך הוא מיעוט, וזה, **זאת חוקת התורה**, שימעט צדוק אחר הכסף והזהב, והבן.

בני יוסף, ממות, רבי יוסף בנימין רי"ך אב"ד העליש

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה, אך את הזהב ואת הכסף וגו' (ל"א כ"א-כ"ב). פירשו המפרשים, דהאמת הוא, שכל אחד ואחד מישראל רוצה לשמור ולקיים את כל דברי וחוקי התורה, אך את הזהב ואת הכסף הם השאירו שציעה...

וב"א אשר לא יבוא באש תעבירו במים (ל"א כ"ג). מספרים שצא איש אחד למורה הוראה בשאלה, אודות תבשיל שנתבשל בכלי שלא הוגעל, עיין המורה הוראה דדבר, והחל דן בינו לבין עצמו בלחשיה, אכן, מחלוקת הפוסקים הוא, הט"ז מכשיר, אמנם הש"ך מטרף, ושמע השואל את לחישת המורה הוראה, והתחיל לזאת מחדר הרב, תמה הרב ושאלו, לאן אתה הולך, ענה השואל, רבי, הלא אמרתם שהט"ז מכשיר, אמר לו המורה הוראה, אמת, אבל עדיין לא פסקתי את ההלכה, ענה השואל, לי מספיק הט"ז, והלאי יהיה בני למדן וירא שמים כהט"ז...

אנשי הצבא בזזו איש לו (ל"א ג"א). שמעתי מאחד ששמע מאיש זקן שנסע להרה"ק [רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ, החוזה] מלובלין, שפירש הפסוק אנשי הצבא בזזו איש לו, שזה קאי על ה'יונגע רבי'ס' (הרצ"ס הצעירים), שמשדלים לחטוף חסידים אלנם, וזהו **אנשי הצבא בזזו איש לו**, שיהיה חסיד שלו. חמדה גנוזה, תולדות ועבודות מרבי חיים הלבדשטאם אב"ד צאנו בעל דברי חיים ובניו, בערכו של רבי יעקב יצחק מלובלין זי"ע, י"ל ע"י נכדו רבי סיני הלבדשטאם אב"ד זמיראד

וכדומה, כי צו יצונו למסחר כזה, ותקן נפשם להוציא מילין מפיהם סכום קטן, אכן צוה לפניהם דבר נדקה, עת יפתחו שפתם בשער, אז המה הראשונה להוציאו סכום היותר קטן. ולעומת זה רמזה לנו המורה הקדושה, **איש כי ידור נדר**, לתת נדקה נקהל, **לא יחל דברו**, להחלו בסכום קטן, רק **בב"א היצא מפיו**, בכל מסחר וקנין, **יעשה**, גם צמנות נדקה, בסכומים הגדולים, ודו"ק.

שיר ידידות, בחלק צדה לדרך, רבי ידידיה המכונה גאט ליב מעיר לבוב, בעל אהבת השם

איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו בב"א היצא מפיו יעשה (ל' ג'). יש לומר דרך נחות, על פי שפירשו הפסוק (כי תלך כ"ג כ"ז) כי תדור נדר לה' לא תאחר לשלמו. הכוונה, דבעת שעושים מגזית [אפי"ל צלע"ן] צבית המדרש, הכל עונים ציד רחצה וצרות נדיצה, רק כאשר צריכים לשלם, אז אין הדבר קל כל כך, על כן אומרת המורה הקדושה, כי תדור נדר וכו' לא תאחר לשלמו, לא תהיה 'אחר' לשלמו, כשצאים לבקש ממך שתשלם, אלא תשלם בצוה הנדיבות כמו צעת שנצבת, ע"כ. וזהו הכוונה גם כאן, **איש כי ידור נדר וכו'**, צעצור נדקה, **לא יחל דברו**, אלא **בב"א היצא מפיו יעשה**, שיקיים את נדרו, ולשלם הצטחתו, בצוה הנדיבות צעת שעשו המגזית, וענה ואמר סכון הגון צפיו, כן יעשה צפועל לשלם חובתו, והבן.

המאסף והמלקט, עורך 'מילתא דבדיחותא'

וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה (ל"א ה'). כתב הבע"ץ המורים, שמסרו עצמם על קדושת השם, להנלח עם ישראל. דרך נחות אפשר לומר, על פי מה שאמרו חז"ל (חולין ק"ט ע"ב), כל מאי דאסר רחמנא שרא לן כנגדן. והנה, באיזה אופן מצינו מסירה ומלשינות, שתהיה מותרת, ואפשר אשר משכחת, מלשינות שלא נאסרה, היינו: להלשין על איש, שמסחיר נדקתו צפני אנשי תבל, ולספר עליו שהוא נדיק. והנה כאשר צוה השי"ת כעת, לצבור אנשים נדיקים, אז צודאי מחמת עניונו, כל אחד ואחד, אשר צמרו צו לומר נדיק אתה, אמר שחושדים אותו דדבר שאין צו, כי אינו בכלל נדיק, לכן **וימסרו**, היינו שכיניהם, אשר תהלוכותם ונדקתם, מסרו והלשינו עליהם, שהם נדיקים.

פרשת מסעי

מעיר לעיר אל מקום תורה, כי צראותו את עצמו עוזב מכל משגית ומדריך, ואין לו מי שיורצו למלאכתו, אז יט שכתו לסבול להנלח את עצמו, מעצמו, והבן.

[אמר העורך, האומנם שכתב זאת דרך הלצה, אבל כבר קדמו במוסרי הש"ח כאן, חל"ק: אלה מסעי בני ישראל. מי שמכחת רגליו, והוא גולה למקום תורה, והולך ללמוד, אז מסע שלו על פי ה', לכן היו הראשונים מתגרשים מבינתם לילך ללמוד תורה, וצפרט רש"י וחזריו ותלמידיו, וסמניך 'לא ולמד', עכ"ל].

אור לישירים, מסעי, רבי אורי לאנגער הרבי מקניהעניש

פרשת מסעי. יש לומר דרך הלצה מה שסמכה תורה פרשת מסעי למשנה תורה, להורות צוה, כי האיש המצקש לזכות לכתרה של תורה, עליו לגלות למקום תורה, וללכת למסעות מבינתו, ולעזוב את אציו ואת אמו לכתת רגליו ללון באלהה של תורה. וצוה יהיה הנלחמו בתורה, כמו העשצ לא ילחית צמקום שזרע, רק הגנן יעקרו צמקום שזרע תחילה, ויטענו צמקום אחר, כן האדם לא ילחית צמדות, הן בתורה, הן בצבדו, רק צמקום שאינו מקום מולדתו, וכמו שאמר הקצ"ה לצברהם אציו לך לך מארנך וממולדתך. ועל כן נסמכו להדדי, לרמוז, שיש על אדם לכתת רגליו

ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם וגו' (ל"ג ז'). צדק נחות, עפ"י והאיש אשר הוא טהור וצדק לא היה, שדבר קשה מאוד לזה שנוסע צדק, שיהיה יהודי כשר וטהור, שהאדם נשעה שהוא צדיקו הוא עוסק בתורה, איש איש לפי דרכו ומנהגו, אבל זה שנוסע צדק, קשה לו לקצוע עמים לתורה, ולהשמר מכל דבר רע, ולכן נאמר, אשרי תמימי דרך בתמימי אפי, אבל אשרי יושבי ציתך צדקא אפי. אמנם דור המדבר היה דור דעה, העידה תורה עליהם, כאשר יחנו כן יסעו, שאף נשעה שהיו נוסעים, היו עוסקים בתורה ונשמרים מכל דבר רע. וזה ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם ע"פ פי ה', בין צהנייתם מקום מוצאייהם, ובין צנסעם היו מתנהגים כדת וכטורה על פי ה'. גלילי זהב, מסעי, רבי דוד מאשקאויטש מעיר נאסויר בבראנסלבוניא

* * *

ויסעו מקברות התאווה ויחנו בחצרת (ל"ג י"ז). מפרשים צדק נחות, על פי דמיון משמיה לנדיקים לומר, רצונות ואדמורו"ת הוא תאוה ככל התאוה, אבל כדי להגיע לתאוה הזאת, צריך מקודם לשזור את כל התאוה, ע"כ. וזה שאמר הכתוב, ויסעו מקברות התאווה, רק אחר שהאדם קרב את כל תאוותיו והתרחק מהם לגמרי, ויחנו בחצרת, הוא יכול לפתוח חצר ולהתנהג צלדמורו"ת.

* * *

זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה (ל"ד ז'). צמדרש תנחומא, מלמד שהראה הקב"ה למשה כל מה שהיה ועתיד להיות, דור ודור ודורשיו, ושופטיו ומנהיגיו ופושעיו וצדיקיו. הנה ידועים רוצי פירושים צפלאי פללות מדרש זה, אמנם לפי מה שסידר המדרגות שחשב, דורשיו, שופטיו, ומנהיגיו וצדיקיו, יש לומר צדק נחות, כנהוג צעונותינו הרצים צמדניות החירות, כי הכל נמשך אחר אדם אחד, מתחילה הוא דורש לעם, ומרכיש לעצמו איזה מכירין, שממנים אותו לשופט, ומנהיג עליהם, והוא צלמת פושע, וצעונותינו הרצים לדיק הדור ורצי אדמו"ר צומן הזה צעת אשר תפול הארץ, צעונותינו הרצים ליד החפשים, בנחלה.

שאר ישוב, מסעי, רבי אלעזר שפירא אב"ד קוויאשד

* * *

כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן גדול (ל"ה כ"ח). צמסכת מכות (י"א) לפיכך היו אמותיהן של כהנים

גדולים מספקות להם מחיה וכסות שלא יתפללו על בניהם שימותו. וקשה, למה לא הספיקו להם הכהן גדול צעצמס. ונראה לפרש, עפ"י דצריהם חולין (פרק אלו טריפות) רצי זירא כי משדרי ליה מתנה מצי נשיאה לא שקיל, אמר שוגא מתנות יחיה, והנה הכהן גדול קיבל מתנות, כמו דאמרין גדלו משל אחיו, וגם מתנות זרוע לחיים והקיצה חזה ושוק וכו', ואם כן צקל יכול להתפלל על כהן גדול שימות, ולזה הסכימו אמותיהן של כהנים גדולים, והספיקו להן מוזון וכסות, שיקבלו גם הם מתנות, וצמילא לא יתפללו על המקבל מתנות. והא דלא נתנו הכהן גדול צעצמו, יש לומר על פי נחות, כי מרגל צפומי דאינשי, כל הרגיל ליקח אינו נותן.

רקועי פחים, מסעי, רבי יצחק משולם האללאנדער מעיר צאנו, ואח"כ בפתח תקוה

* * *

לשוב בעיניהם תהיינה לנשים (ל"ו ו'). צא איש אחד אל רצי משה מקאברין, והשיח לו את דאגמו צענין צמו הצוגרת, שכל חתן שמציעים לה ההורים, אינו מוצא חן צעיניה, הרגיעו הרצי ואמר, אל תמרעם עליה, הן התורה הקדושה אומרת, זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאמור, לשוב בעיניהם תהיינה לנשים, למי שנושא חן צעיניהן, ולא למי שנושא חן צעיני המחותנים...

* * *

ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דודיהן לנשים (ל"ו י"א). פירש רש"י, כאן מנאן לפי גדולתן זו מוז בשנים ונשאן בסדר תולדותן, ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן ומגיד ששקולות זו בזו. וקשה להצין, שלפי הנראה דצרי רש"י סותרין זה את זה, שפירש תחילה צכל המקרא מנאן דרך חכמתן, משמע שהיו חכמות זו מוז יותר, ושוב פירש, ומגיד ששקולות זו מוז, משמע שהיו שוות צחכמה. בדרך נחות אמרו, שלפי חז"ל צצנא צתרא (ק"ט ע"ב) אף קטנה שצחן לא נישאת פחותה מארבעים שנה, ולכן קודם נשואיהן לא רצו לגלות את גילן, ונמנו לפי חכמתן, ולא כסדר תולדתן, אולם כאן צפסוק זה מדובר מעת שצבר נשאו וזההיינה מחלה וגו' לבני דודיהן לנשים, ולכן מנאן צבר הכתוב לפי גדולתן.

פרחי רש"י, ממות, רבי חיים יעקב בלום מעיר ניו יארק

* * *

להערות והארות נא לפנות אל חיים שמואל פריעדלאנדער, המאסף והמלקט, עורך 'מילתא דבדיחותא', על מספר הסעלפאון: 347-661-8117 או על אי-מעיל: bedichase@gmail.com כל הזכויות שמורות לעורך 'מילתא דבדיחותא' ואין להעתיק או לצלם בלי רשות המו"ל, וכל השומעים תבוא עליהם ברכת טוב.

J&W
INSURANCE
BROKERAGE
JOSEPH FRIEDLANDER

COMMERCIAL • PERSONAL • AUTO

5006 16TH AVENUE
BROOKLYN, NY 11204
P: 718.853.8888
F: 718.508.4461
C: 347.242.7640
E: JOSEPH@JWINSURANCEINC.COM

לזכר ולעילוי נשמות
הנאון הקדוש המפורסם
רבי משה צ"ל בן רבי עמרם צ"ל גרינוואלד
האברק"ק חוסט, בעל ערוגת הבושם שו"ת עה"ת ומועדים, ועוד
נסתלק ביום ז' מנחם אב שנת תר"ע לפ"ק
הונצח ע"י נכדו החשוב ההולך בדרכי אבותיו
הרב אברהם יוסף פינחס גרינוואלד שליט"א
לברכה ישועה ולהצלחה בכל הענינים וכמ"ס